

Jak postępować z przetoką tętniczo-żylną?

Broszura Edukacyjna dla Pacjentów

Jak postępować z przetoką naczyniową do hemodializ?

Uwaga

Przeczytaj dokładnie poniższy materiał edukacyjny o przetoce naczyniowej. Przekaż go bliskim osobom, rodzinie, opiekunom.

Im więcej będziesz wiedzieć jak dbać o swoją przetokę t-ż, tym dłużej będzie ona funkcjonowała bez niepotrzebnych komplikacji.

Po przeczytaniu tego materiału poproś personel medyczny o wskazówki praktyczne.

Spis treści

Jak samodzielnie przeprowadzać ocenę przetoki t-ż każdego dnia

1

Jak i po co wykonywać trening przetoki t-ż

2

Jakie sytuacje mogą uszkodzić przetokę t-ż i wywołać powikłania

3

Jak utrzymywać prawidłową higienę przetoki t-ż

4

Jak prawidłowo użytkować przetokę t-ż na dializie i poza stacją dializ

5

Jakie objawy należy uznać za niepokojące i zgłosić je personelowi medycznemu stacji dializ

6

Potencjalne powikłania podczas użytkowania przetoki naczyniowej

7

Jak postępować z przetoką naczyniową do hemodializ?

Jak samodzielnie przeprowadzać ocenę przetoki t-ż każdego dnia.

1

Wykonuj na początku 2-3 x dziennie

Ocena przetoki tętniczo-żylnej trzema zmysłami – 1 minuta

1 WZROK

oglądanie pod kątem zaczerwienienia, obrzęku, nowych i niepokojących zmian (gdy nie ma już opatrunku)

2 SŁUCH

przyłożenie kończyny z przetoką t-ż do przeciwległego ucha (lub stetoskopu lekarskiego do przetoki) i ocena szmeru przepływającej krwi

3 DOTYK

wyczuwanie palcami przyłożonymi do przetoki: drżenie i szmer przepływającej krwi, na całej długości naczynia żylnego przetoki

ZAPAMIĘTAJ!

Jesteś najważniejszym strażnikiem swojej przetoki tętniczo-żylnej

Davita

Jak i po co wykonywać trening przygotowawczy przetoki t-ż

2

Trening przygotowawczy przetoki t-ż ma na celu pogrubienie, uwidocznienie i wzmocnienie przetoki do używania, co jest korzystne dla pacjenta jak i dla personelu prowadzącego dializę.

Efektywny trening zmniejsza ryzyko wystąpienia wczesnych i odległych powikłań podczas używania przetoki t-ż oraz umożliwia bezpieczne i wielokrotne jej nakłuwanie.

Trening należy rozpocząć po usunięciu szwów z rany, po ocenie przetoki t-ż przez zespół medyczny i po nauczaniu się wysłuchiwania szumu przetoki.

Powinien być wykonywany regularnie, co najmniej przez 3 m-ce.

Przetoka t-ż w obrębie przedramienia wymaga często dłuższego treningu niż przetoka na ramieniu.

Ćwiczenie nr 1

Należy przygotować stażę szerokości 2-3 cm oraz gumową piłeczkę. Stażę zaciskamy na ramieniu z przetoką, maksymalnie wysoko, z umiarkowaną siłą, początkowo na 30 sekund. Stopniowo zwiększamy czas trwania cyklu do 3 minut. W tym czasie zginamy i prostujemy rękę w łokciu i jednocześnie zaciskamy w dłoni piłeczkę. 1 cykl = 20 powtórzeń. W ciągu doby > 50 cykli.

Uwaga:

Po zaciśnięciu stazy należy kontrolować „szum” przetoki. Zbyt mocny ucisk może wywołać zatrzymanie przepływu krwi. Należy przerwać ćwiczenie przy silnym zmęczeniu lub bólu ręki.

Ćwiczenie nr 2

A. Dotykanie czubka kciuka kolejno każdym palcem i otwieranie dłoni, powtarzanie tej czynności przez 1 cykl=5 minut, wykonywanie 10 cykli dziennie.

B. Dotykanie czubka kciuka wszystkimi naraz palcami i otwieranie dłoni, powtarzanie tej czynności przez 1 cykl=5 minut, wykonywanie 10 cykli dziennie.

Ćwiczenie nr 3

Ściskanie piłeczki (otwieranie/ zamykanie z przytrzymaniem zaciśniętej dłoni z piłeczką), powtarzanie tej czynności przez 1 cykl=5 minut, wykonywanie 10 cykli dziennie.

Jakie sytuacje mogą uszkodzić przetokę t-ż i wywołać powikłania

3

Należy unikać sytuacji:

- noszenia biżuterii na ręce z przetoką t-ż
- zakładania okrężnych i uciskowych opatrunków na rękę z przetoką t-ż
- spania na tej ręce
- noszenie obcisłych rękawów
- dźwigania ciężkich przedmiotów ręką z przetoką t-ż (>3kg)
- skaleczeń, urazów w okolicy przetoki t-ż,
- drapania skóry w okolicy przetoki t-ż
- sauny, łaźni parowej, opalania ręki z przetoką t-ż (zasłonić przed słońcem)
- nadmiernego chłodzenia ręki z przetoką t-ż (ubrać się ciepło na spacer)

Przeciwwskazane jest:

- nakłuwanie żył na rękę z przetoką t-ż przez personel spoza stacji dializ (w celu pobrania krwi, podania kroplówki, zastrzyku, przetoczenia krwi)
- wykonywanie pomiarów ciśnienia tętniczego na tej kończynie

Jak utrzymywać prawidłową higienę przetoki t-ż

4

Na czym polega prawidłowa higiena przetoki?

Należy myć rękę z przetoką t-ż wodą z mydłem raz dziennie oraz dodatkowo na stacji dializ przed każdym zabiegiem hemodializy.

Unikać zabrudzenia skóry oraz kichania i kaszlenia bezpośrednio w kierunku miejsca nakłuwania przetoki t-ż.

Prawidłowa higiena przetoki t-ż zmniejsza ryzyko wystąpienia zakażenia przetoki – bardzo poważnego powikłania.

ZAPAMIĘTAJ!

**Jesteś najważniejszym strażnikiem
swojej przetoki naczyniowej!**

Davita

Jak prawidłowo użytkować przetokę t-ż na dializie i poza stacją dializ

5

Przed zabiegiem hemodializy:

Założ luźne ubranie, które umożliwi łatwy dostęp do przetoki. W stacji dializ umyj przetokę t-ż wodą i mydłem.

W czasie zabiegu hemodializy:

Rozluźnij rękę i ułóż tak, aby igły nie przemieściły się lub nie wysunęły. Pozostaw przetokę t-ż odsłoniętą aby personel medyczny mógł łatwo sprawdzić, czy wszystko przebiega prawidłowo.

Po zabiegu hemodializy:

Po wyjęciu igieł miejsce krwawienia należy ucisnąć gazikiem i 2-3 palcami aż do ustąpienia krwawienia (proces „tamowania”). Nie może to być zbyt silny ucisk. Przez ten czas krew nie powinna wypływać a drżenie przetoki musi być wyczuwalne. Po ustaniu krwawienia zostanie założony opatrunek, który należy usunąć po kilku godzinach. Najlepiej pozostaw opatrunek na najbliższą noc. Umyj ręce przed opuszczeniem stacji dializ.

Niepokojące objawy, które należy zgłosić personelowi medycznemu stacji dializ

6

- ból ręki z przetoką t-ż
- zaburzenia czucia, mrowienie, drętwienie, uczucie zimna w obrębie palców dłoni
- guzki w obrębie przetoki t-ż
- zmiany wyglądu skóry kończyny: owrzodzenia, zasinienie, zaczerwienienie.
- obrzęk w okolicy przetoki t-ż
- wzmożone ocieplenie ręki, gorączka

Objawy te mogą świadczyć o wystąpieniu poważnych powikłań, stanowiących zagrożenie dla przetoki naczyniowej oraz dla zdrowia i życia osoby dializowanej.

UWAGA:

W przypadku ustania szumu przetoki t-ż, nagłego krwotoku lub utrzymującego się krwawienia po dializie, bólu kończyny z przetoką t-ż, dynamicznej zmiany wyglądu skóry, pojawienia się guzków w obrębie przetoki t-ż – należy jak najszybciej zgłosić się do najbliższego szpitala.

ZAPAMIĘTAJ!

Wczesne wykrycie powikłań przetoki t-ż zwiększa szansę na ich wyleczenie

Davita

Potencjalne powikłania podczas użytkowania przetoki naczyniowej

7

Zatrzymanie przepływu krwi w przetoce t-ż	Przyczyną jest najczęściej zakrzepica. Jej wystąpieniu sprzyja zła jakość naczyń krwionośnych, zwężenia w naczyniach, niskie ciśnienie tętnicze, ucisk przetoki t-ż (zbyt mocny opatrunek, ciasne ubranie, spanie na przetoce, pomiar ciśnienia tętniczego na przetoce), znaczne odwodnienie, infekcja.
Zakażenie przetoki t-ż	Przedostanie się drobnoustrojów do tkanek przetoki t-ż. Objawia się bólem, zaczerwienieniem, obrzękiem, gorączką.
Niedokrwienie ręki	Spowodowane zmniejszeniem przepływu krwi przez tkanki obwodowe. Często związane jest z tzw. „zespołem podkradania” krwi w naczyniach tętniczych ręki z przetoką t-ż. Objawia się zimnem, bólem, bladością, mrowieniem, zaburzeniem czucia w obrębie palców i dłoni. Objawy należy zgłosić jak najszybciej gdyż utrzymywanie się niedokrwienia grozi uszkodzeniem nerwów, mięśni i martwicą tkanek kończyny.
Tętniak przetoki t-ż	Miejscowe uwypuklenie ścięniętej ściany przetoki t-ż w następstwie wieloletniego nakłuwania. W miejscu tętniaka skóra jest często uszkodzona i łatwiej dochodzi tu do zakażenia lub krwotoku. Tętniaki mogą być wypełnione skrzeplinami, powodować ucisk na nerwy i ograniczać miejsce do nakłuwania. Tętniaki przetoki t-ż usuwa się chirurgicznie.
Nadciśnienie żyłne	Spowodowane jest utrudnieniem odpływu krwi z przetoki t-ż. Objawia się obrzękiem kończyny, bólem, zasinieniem a nawet owrzodzeniem skóry.
Uszkodzenia nerwów	W obrębie kończyny z przetoką t-ż na ramieniu objawia się bólem, mrowieniem, zaburzeniem czucia w obrębie palców, osłabieniem siły mięśni.
Krwotok z przetoki t-ż	Najczęściej z miejsca wkłucia, przy niewłaściwym tamowaniu, zbyt szybkim usunięciu opatrunku po dializie, urazie, np. podczas snu. Należy zastosować ucisk w taki sam sposób jak po zabiegu dializy i sprawdzać co 5 minut czy krwawienie ustąpiło. W razie niepowodzenia w tamowaniu krwotoku, maksymalnie po 30 minutach należy jak najszybciej udać się do szpitala.

ZAPAMIĘTAJ!

Wczesne wykrycie powikłań przetoki t-ż zwiększa szansę na ich wyleczenie

Davita

